

Průvodka

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0802
Název projektu	Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo a název šablony klíčové aktivity	III/2 – Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Příjemce podpory	Gymnázium, Jevíčko, A. K. Vitáka 452

Název DUMu	Úvod do sociologie
Název dokumentu	VY_32_INOVACE_10_03
Pořadí DUMu v sadě	3
Vedoucí skupiny/sady	Jan Hrazdára
Datum vytvoření	9.10.2012
Jméno autora	Luděk Dobeš
E-mail autora	dobes@gymjev.cz
Ročník studia	Druhý
Předmět nebo tematická oblast	Základy společenských věd - Sociologie
Výstižný popis způsobu využití materiálu ve výuce	Prezentováno na interaktivní tabuli s využitím psaného textu, které přiblíží problematiku v tematické oblasti Sociologie – člověk ve společnosti. Inovace: mezipředmětové vztahy (historie, cizí jazyky), využití ICT, využití obrázků.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT

reg. č.: CZ.1.07/1.5.00/34.0802

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Úvod do sociologie

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- věda, která zkoumá vztahy ve společnosti
- vzniká v polovině 19.stol.
- za zakladatele považován **Auguste**

Comte

- ***předmětem zkoumání je společnost a její struktura***

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

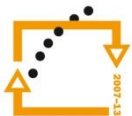

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Aegis Maelstrom, licence Public Domain, http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Auguste_Comte.jpg, licence PD, (cit. 2012-10-18)

Další představitelé

- **Émile Durkheim** – první katedra sociologie
- **Max Weber** – sociologie jako věda o sociálním jednání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Metody soc. výzkumu

- *kvantitativní výzkum* – více respondentů, dotazníky, méně otázek
- *kvalitativní výzkum* – méně respondentů, rozhovor, hloubková metoda

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Společnost

- síť mezilidských vztahů ustavených vzájemnou komunikací
- je skupina lidí, kteří o sobě vědí, mají shodný zájem
- sdílejí konkrétní kulturu

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Socializace

- proces osvojování kultury
- nutná k existenci ve společnosti
- nejintenzivnější v prvních rocích života
- dělení: primární a sekundární
- **zprostředkovatelé: masmédia, rodina, vrstevnická skupina**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Masmédia

- noviny
- časopisy
- knihy
- televize rozhlas
- internet

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sokoljan, licence Public Domain, http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Czech_newspapers_DSCN5005.JPG, licence PD, (cit. 07-12-2012)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

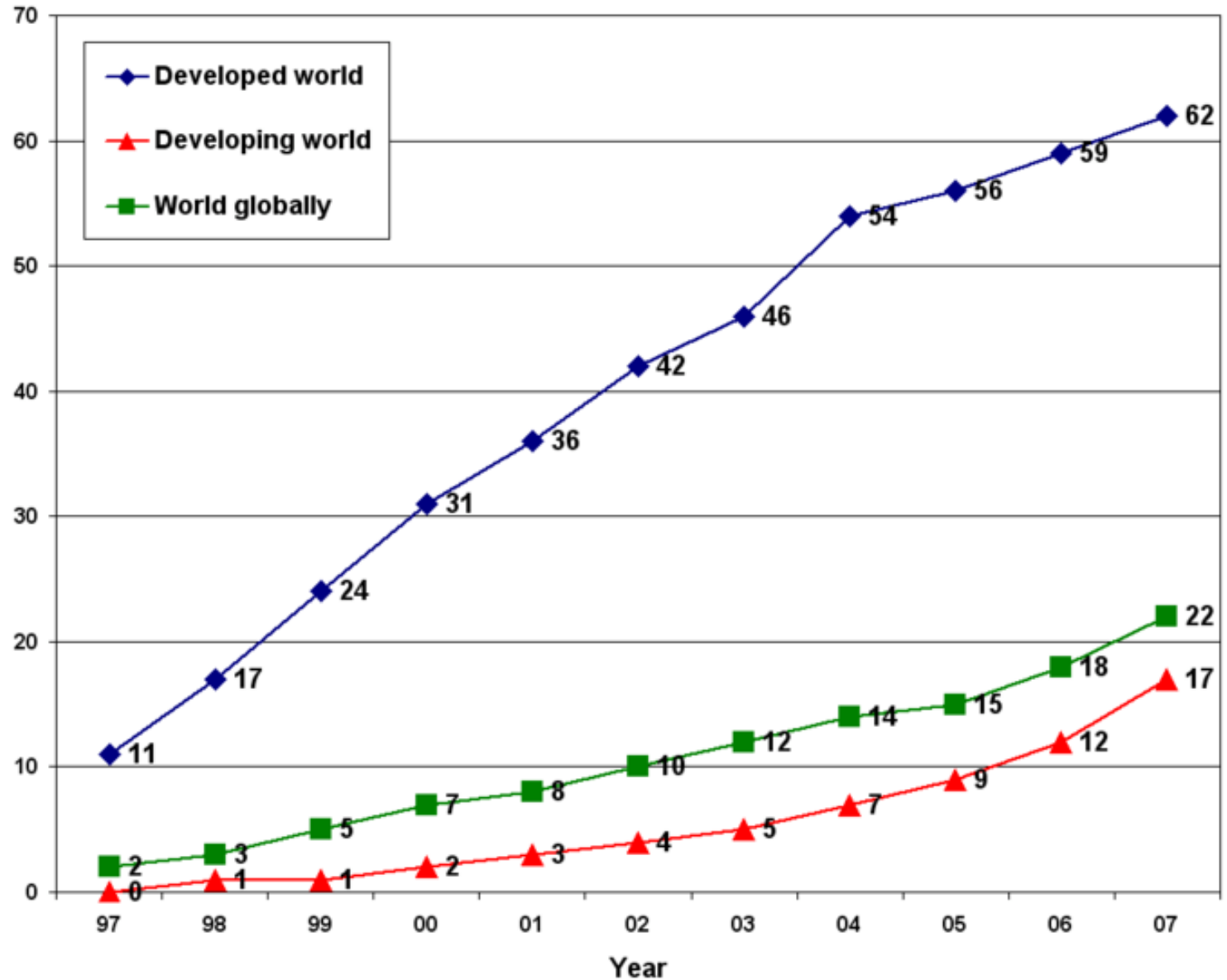
OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Thommess, licence Creative Commons, BY-SA, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Zeitschriften.JPG>, licence CC, (cit. 07-12-2012)

Internet users per 100 inhabitants 1997-2007 (Source: ITU)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Znaky masové komunikace

- ovlivňují názory a postoje lidí
- jednosměrná
- anonymní příjemce
- různorodí příjemci

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Primární socializace

- probíhá v rodině
- získávání návyků a učení se normám

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sekundární socializace

- probíhá v dalších skupinách
- škola, parta kamarádů, zaměstnání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Podoby socializace

- 1. záměrné působení – výchova v rodině, škole, zaměstnání, využívá odměn a trestů

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Podoby socializace

- 2. nezáměrné působení – TV, knihy, internet, chování dospělých, které není výchovně cíleno, ale jedince ovlivní

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sociální deviace

- odchylka od pravidel vytvořených spol. a osvojených během socializace
- porušení pravidel a norem

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

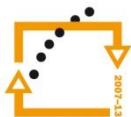
INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sociální interakce

- forma setkávání 2 nebo více jedinců, kteří na sebe vzájemně reagují
- její formou je soc. komunikace
- **formální – podle pravidel (škola, lékař)**
- **neformální – bez pravidel (blízký člověk)**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Formy soc.interakce

- 1. tváří v tvář
- 2. zprostředkovaná – telefon, dopis, soc.sítě
- 3. zprostředkovaná kvaziinterakce – sdělení proudí pouze jedním směrem – poslech rádia, sledování zpráv v TV

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zkvalitnění interakce

- **empatie** – ochota a schopnost naslouchat jiným
- **asertivita** – schopnost vyjádřit své emoce, když je třeba (NE prosadit se za každou cenu)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sociální jednání

- reakce na jiné lidi a předvídání jejich reakce
- typy jednání:
- ***násilné***
- ***altruistické*** – vede k soudržnosti
- ***iracionální*** – bezmyšlenkovité (*afektivní, habituální* - rutinní)
- ***racionální*** - promyšlené

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sociální instituce

- ustálený způsob jednání
- vede k naplnění určité potřeby
- definují jaké jednání JE správné a jaké NE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- **instituce rodiny** – manželství, rodičovství
- **vzdělávací instituce** – školství
- **politické instituce** – demokracie, stát
- **ekonomické instituce** – trh, peníze
- **náboženské** – modlitba, obřad

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Instituce X Organizace

- instituce = činnost
- organizace = skupina lidí, kteří něco určitým způsobem dělají
- *př.: školství je instituce X konkrétní škola je organizace*

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Sociální kontrola

- konfrontace reálného chování jedince nebo společnosti s kolektivně sdílenými kulturními hodnotami a normami

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- **vnitřní** (sebekontrola)
- **vnější** (ze strany druhých)
- **formální** = policie, soudy (větší spol.)
- **neformální** = pomluva (menší skupiny)
- je udržována systémem **sankcí**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

**OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost**

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

- **pozitivní sankce** – jsou oceněním za dodržování norem (vyznamenání)
- **negativní sankce** – jsou trestem za porušení norem (odsouzení)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Prostředky soc.kontroly

- 1. morálka
- 2. právo

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

1. morálka

- systém norem sdílených společností
- normy nejsou jasně definovány
- **morální jednání** = je v souladu s morálními principy společnosti (není ve všech zemích stejné)
- **Etika** = věda zabývající se morálkou

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Autonomní morálka

- mravní principy, které si člověk utváří sám
- jednání podle vnitřních mravních norem

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Heteronomní morálka

- souhrn mravních principů daných vnější autoritou
- právní norma

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

2. právo

- systém daných norem
- stát jasně určuje, jaké jednání je vyžadováno a zakázáno
- kdo zákon překročí, je trestán

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Zdroje informací

Literatura

- EMMERT, František. *Odmaturuj! ze společenských věd*. Vyd. 1. Brno: Didaktis, 2003, 224 s. Odmaturuj!. ISBN 80-862-8568-5.
- DENGLEROVÁ, Denisa. *Společenské vědy pro střední školy*. Vyd. 1. Brno: Didaktis, c2009, 83 s. Odmaturuj!. ISBN 978-807-3581-442.
- DUFEK, Pavel. *Společenské vědy pro střední školy*. Vyd. 1. Brno: Didaktis, c2010, 83 s. Odmaturuj!. ISBN 978-807-3581-527.

Obrázky

- Aegis Maelstrom, licence Public Domain, http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Auguste_Comte.jpg, licence PD, (cit. 2012-10-18)
- Sokoljan, licence Public Domain, http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Czech_newspapers_DSCN5005.JPG, licence PD, (cit. 07-12-2012)
- Thommess, licence Creative Commons, BY-SA, <http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Zeitschriften.JPG>, licence CC, (cit. 07-12-2012)
- Kozuch, licence Creative Commons, BY-SA, http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Internet_users_per_100_inhabitants_1997-2007_ITU.png, licence CC, (cit. 07-12-2012)

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE
DO ROZVOJE
VZDĚLÁVÁNÍ

Materiál je určen pro bezplatné užívání pro potřebu výuky a vzdělávání na všech typech škol a školských zařízení. Jakékoliv další využití podléhá autorskému zákonu.

Dílo smí být dále šířeno pod licencí CC BY-SA.